

KONTRATË BINJAKËZIMI
Përkrahje për Statistikat

Kosovë

RAPORT MBI MISIONIN

3.2.1.5: Vazhdim i përkrahjes në përmirësimin e cilësisë së ASN-së dhe statistikave afatshkurta

Komponenti nr 3 Statistikat e Biznesit

Mision i udhëhequr nga Virginia Balea, Statistikat e Danimarkës

17 deri 21 Gusht 2015

IPA 2012

Emri, adresa, emaili i autorit

*Virginia Balea
Statistics Denmark
Sejrøgade 11
DK-2100 Copenhagen Ø
Denmark
Tel: +40723649647
Email: virginia.balea@insse.ro*

Përmbajtja

Përmbledhje ekzekutive	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
1. Komete të përgjithshme	4
2. Vlerësimi dhe rezultatet.....	4
3. Konkluzionet dhe rekomandimet	5
Aneksi 1	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Aneksi 3	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Aneksi 4. Personat e takuar	7

Shkurtesat

ASK	Agjencia e Statistikave të Kosovës
TeR	Termet e Referencës
NACE rev.2	Klasifikimi i veprimtarive ekonomike, revisioni 2
ASN	Anketa Strukturore e Ndërmarrjeve
STS	Statistikat afatshkurta
RB	Regjistri i Bizneseve
SUT	Tabelat ofruese-përdoruese

Përmbledhje ekzekutive

Qëllimi i misionit ishte të analizohen të dhënat e grumbulluara përmes Anketës Strukturore të Ndërmarrjeve 2013 dhe të rishikohen këto të dhëna, në mënyrë që të publikohen në nivel më të detajuar se ato të publikuara në tremujorin e parë të vitit 2015, në të dy klasifikimet NACE.

Gjatë takimeve të kaluara janë aplikuar disa kontrolle të indikatorëve kryesorë. Indikatorët kryesorë (numri i ndërmarrjeve, punësimi, kostot e personelit) tashmë janë shpërndarë në shifra absolute derisa qarkullimi është publikuar sipas seksioneve NACE.

ASK ka përgatitur një grup të dhënash të bazuara në burime administrative dhe të dhënat nga ASN-ja. Indikatorit i analizuar është qarkullimi.

Sa i përket Statistikave Afatshkurta, misioni është fokusuar në rishikimin e pyetësorit, mostrës, grumbullimit të të dhënave, cilësisë së të dhënave për Indeksin e Prodhimit Industrial.

Pengesa kryesore për zhvillimin më të shpejtë të statistikave strukturore të bizneseve është numëri i kufizuar i stafit. Analiza e të dhënave të ASN-së bëhet nga një person i vetëm dhe procesi realizohet manualisht.

1. Komentet e përgjithshme

Ky raport mbi misionin është përgatitur në kuadër të Projektit të Binjakëzimit „Përkrahje për Statistikat”. Misioni ka pasur për qëllim mbështetjen në përmirësimin e të dhënave të ASN-së. Cilësia e të dhënave të ASN-së dhe statistikave afatshkurta është e rëndësishme për Divisionin e Llogarive Kombëtare, që planifikon të zhvillojë Tabelat ofruese-përdoruese. Ky mision ka qenë vazhdim i aktivitetit 3.2.1.4.

Objektivat konkrete të misionit ishin:

- Analiza e mëtejme e të dhënave të ASN-së dhe rishikimi i pyetësorit të statistikave afatshkurta-Industrië.

Konsulentët dëshirojnë të falenderojnë të gjithë zyrtarët dhe personat e takuar, për mbështetjen dhe informacionet e vlefshme që kanë dhënë, gjë që ka lehtësuar shumë punën e tyre gjatë qëndrimit në Kosovë.

Këndvështrimet dhe vëzhgimet e paraqitura në këtë raport janë ato të konsulentëve dhe jo domosdoshmërisht përputhen me këndvështrimet e BE-së, ASK-së apo Statistikave të Danimarkës.

2. Vlerësimi dhe rezultatet

Ekspertja ka dhënë rekomandimet e saj në lidhje me progresin e punës në kuadër të kohëzgjatjes së Projektit të Binjakëzimit, duke pasur parasysh kapacitetin absorbues në ASK-së. Fillimisht, për shkak të numrit të vogël të stafit, ekspertja rekomandon një koordinim të fuqishëm për zhvillimin e statistikave të biznesit.

Detyrat prioritare duhet të jenë ato që sjellin më shumë përfitime. Pyetësi i ASN-së është ridizajnuar për t'iu përigjigjur kërkesave të rregulloreve të BE-së mbi ASN-në.

Duke u bazuar në grumbullimin e të dhënave për vitin referues 2013, ASK ka publikuar një grup të dhënash sipas NACE Rev.2 dhe NACE Rev.1 në nivel seksioni: numri i ndërmarrjeve, numri i punëtorëve dhe kostot e personelit në vlera absolute, derisa qarkullimi është prezantuar si strukturë. Vlera e qarkullimit duhet të analizohet edhe më tej. Gjatë misionit janë kontrolluar të dhënat mbi qarkullimin.

Janë kalkuluar dy grupe të variablave të qarkullimit. Njëra përmban vlerën e agreguar të peshuar të qarkullimit nga ASN-ja. Ndërsa e dyta është e bazuar në të dhënat administrative mbi qarkullimin, që ekzistojnë në regjistrin statistikor të bizneseve. Të dhënat janë agreguar në nivel divizioni. Në nivel total, të dhënat kanë qenë mjaft konsistente, mospërputhjet janë për shkak të gabimeve të mostrimit dhe gabimeve të tjera. Në mënyrë që të reduktohet ndikimi i gabimeve të mostrimit, peshat përfundimtare mund të rregullohet duke përdorur metodat e kalibrimin.

Sa i përket variablave të kërkuara nga rregullorja e BE-së për ASN, gjendja aktuale është paraqitur më poshtë:

- Vlera e prodhimit – ajo mund të llogaritet duke përdorur variablat në pyetësor, por duhet të ketë të dhëna për së paku dy vjet për të vendosur për cilësinë.
- Vlera e shtuar në koston e faktorit – janë përfshirë elementet kryesore në pyetësor për të llogaritur variablën, por duhet të bëhen kontrollat shtesë për të dhënat e grumbulluara.
- Teprica operative bruto – ngjashëm me vlerën e shtuar

- Blerjet totale të mallrave dhe shërbimeve – të dhënat janë mbledhur por nevojitet një analizë më e detajuar e të dhënave të pa-peshuara dhe të peshuara për dy vite të njëpasnjëshme.
- Blerjet e mallrave dhe shërbimeve për rishtije me të njejtat kushte siç janë pranuar – ngjashëm me blerjet totale
- Investimet bruto në mallrat e prekshme – cilësia e të dhënave është e dobët për shkak të numrit të lartë të mos-përgjigjeve
- Numri i personave të punësuar – nevojat për përmirësim të mëtejshëm
- Numri i orëve të punuar nga punëtorët – nevojitet të bëhet analizë e mëtejme

Mund të vihet në përfundim se të dhënat aktuale kanë nevojë ende të përmirësohen në mënyrë që të publikohen në vitet në vijim.

Sa i përket statistikave afatshkurta, misioni është fokusuar në pyetësin, që përdoret për grumbullimin e të dhënave për kalkulimin e indeksit të industrisë.

Deri tani, ASK ka grumbulluar qarkullimin tremujor. Në mënyrë që të kalkulohet indeksi i prodhimit industrial (IPI), të dhënat mund të bazohen në qarkullimin ose prodhimin por duhet të aplikohet deflacioni në shifrat. Indeksi që rekomandohet të përdoret për deflacionin e outputit të industrisë është indeksi i çmimit të prodhimit industrial.

Pyetësin aktual është diskutuar dhe ridizajnuar, në mënyrë që të grumbullojë të dhëna në nivelin e nevojshëm për të kalkuluar indeksin e prodhimit industrial. Ekzistojnë dy opsione kryesore: të grumbullohen të dhënat në sasi ose në vlerë.

Pavarësisht zgjedhjes së opsionit, rekomandohet të përdoret lista CPA e produkteve. Megjithatë, për të llogaritur indeksin kërkohen nivele të ngjashme të çmimeve dhe outputit të prodhimit.

Gjatë misionit është mbajtur një takim në mes të departamentit të çmimeve dhe stafit të statistikave afatshkurta, për të vendosur se cilat variabla duhet të grumbullohen dhe në çfarë niveli të detajuar. Diskutimet kanë treguar që niveli i çmimeve në dispozicion është shumë i përgjithshëm dhe kategoritë përfaqësuese nuk mund të përputhen komplet me produktet CPA.

Pyetësin i ridizajnuar është prezantuar në Aneksin 2. Ky pyetësor do të testohet në një numër të ndërmarrjeve, për ta përshtatur me situatën në Kosovë. Gjatë misionit është vizituar një ndërmarrje.

3. Konkluzionet dhe rekomandimet

Në përgjithësi, konsulentja konstaton që ASK-ja ka bazë relativisht të mirë për statistikave e bizneseve, në aspektin e regjistrave administrativë, që mbulojnë komunitetin e bizneseve, raporteve të mira dhe bashkëpunimit me autoritetet relevante.

Të dhënat administrative duhet të përdoren në të ardhmen për të verifikuar konsistencën e të dhënave të ASN-së dhe për të plotësuar të dhënat mbi ndërmarrjet e anketuara. Peshat duhet të ri-kalkulohen pasi të ngrihet databaza e Regjistrit të Bizneseve. Rekomandohet të zhvillohet një mjet i TI-së për imputimin e të dhënave.

Në mënyrë që të përmirësohen afatet kohore të ASN-së, duhet të rishikohet procesi i mbledhjes dhe përpunimit të të dhënave.

Variablat shtesë, siç janë qarkullimi, mund të diseminohen. Duhet të bëhet analizë e mëtejme në mënyrë që të rritet numri i variablave, që grumbullohen dhe më pas diseminohen.

Numri i vogël i stafit, që merret me ASN, është pengesa kryesore për zhvillimin e mëtejshëm të statistikave strukturore të ndërmarrjeve. Rekomandohet të caktohet një person shtesë të punojë në validimin e të dhënave të ASN-së.

Sa i përket statistikave afatshkurta, duhet të zhvillohet metodologjia për kalkulimin e indeksit të prodhimit industrial.

Aneksi 1

Projekti i Binjakëzimit i BE-së

KS12 IB ST 01

Përkrahje për Statistikat

Termet e Referencës:

Komponenti 3: Statistikat e Biznesit

Aktiviteti 3.2.1.5: Vazhdim i përkrahjes në përmirësimin e cilësisë së ASN-së dhe statistikave afatshkurta

Afatet:

TeR –data e finalizimit: 23 Qershor 2015

Fillimi / fundi i aktivitetit: 17-21 Gusht 2015

Koha e raportimit: 28 Gusht 2015

Rezultatet obligative të komponentit:

Rezultatet obligative	Intervenimi logjik	Standardet	Burimet e informacionit	Supozimet
Rezultati obligativ 3.2 dhe 3.3	Anketa Strukturore e Ndërmarrjes (ASN) Reduktimi i kohës së prodhimit dhe përmirësimi i cilësisë së ASN-së. Përgatitja e statistikave afatshkurta sipas NACE Rev.2	Raporti i misionit që përshkruan punën e bërë dhe punën, që do të bëhet, lidhur me pyetësin dhe dizajnin e mostrës	Raportet tremujore të projektit Raportet e misionit	Kapacitet i mjaftueshëm absorbimi Qasje në të dhënat administrative dhe të anketave Numër i vogël i stafit i involvuar në implementim Stafi punon në detyrat përkatëse në periudhën midis misionëve

Subjekti / qëllimi i aktiviteti 3.2.1.5:

Të konsultohen dhe të punohet me profesionistët e ASK-së mbi ASN-në dhe statistikave afatshkurta (Indeksi i Prodhimit Industrial). Në bashkëpunim me ASK-në, ekspertja do të punojë në përmirësimin e të dhënave të ASN-së dhe statistikave afatshkurta. Cilësia e të dhënave të ASN janë të rëndësishme për Llogaritë Kombëtare.

Ky mision është vazhdim i aktivitetit 3.2.1.4 (ASN) dhe aktivitetit 3.3.2 (Statistikat afatshkurta)

Rezultatet e pritura nga aktiviteti 3.2.1.5:

Pas këtij misioni, stafi i ASK-së do ta ketë një pasqyrë mbi çështjen e përmirësimit të ASN-së dhe Statistikave afatshkurta.

Stafi i ASK-së:

Z. Ismajl Sahiti, Shef i Divizionit, ismail.sahiti@rks-gov.net (Component Leader)

Znj. Valdete Navakazi, Zyrtare e Lartë për Statistikat Afatshkurta, valdete.navakazi@rks-gov.net

Znj. Luljeta Krasniqi, Zyrtare e Lartë për ASN, luljeta.krasniqi@rks-gov.net

Z. Hysni Elshani, Shef i Sektorit, hysni.elshani@rks-gov.net

Z. Muhamet Kastrati, Menaxher i Databazës, muhamet.kastrati@rks-gov.net

Z. Bekim Bojku, Zyrtar i Lartë për Statistika të Energjisë, bekim.bojku@rks-gov.net

Ekipi i Binjakëzimit i ASK-së:

Udhëheqës i projektit Z. Ilir T. Berisha, Drejtor i Statistikave Ekonomike dhe Llogarive Kombëtare, Ilir.T.Berisha@rks-gov.net

Homologu i RTA, Z. Teuta Zyberi, Zyrtare e Lartë për Marrëdhënie me Jashtë, teuta.zyberi@rks-gov.net

Ekspertja e vendeve anëtare:

Znj. Virginia Balea, Konsulente, Statistikat e Danimarkës, Virginia.balea@insse.ro

Ekipi i Projektit të Binjakëzimit:

Z. Per Knudsen, RTA, pkn@dst.dk

Znj. Nora Zogaj, Asistente e RTA, nzogaj@yahoo.com

Përshkrimi i historikut për aktivitetin

Gjatë misionit të parë në misionin e binjakëzimit mbi Statistikat e Biznesit, ‘Vlerësimi i përgjithshëm i Statistikave të Biznesit dhe prioritetizimi i veprimeve (3.1.1)’ dy ekspertët danezë Peter Ottosen dhe Søren Netterstrøm theksojnë lidhur me ASN-në:

Çështja më e rëndësishme është të ketë të dhëna të gatshme për Llogaritë Kombëtare në një fazë më të hershme.

Metodat për përzgjedhjen e mostrës, imputimin dhe vlerësimin mund të kenë nevojë të rishikohen.

Arsyeja kryesore për disponueshmërinë e vonshme të të dhënave është vonesa në mostrën e RSB-së. Kjo çështje duhet të adresohet nga RSB dhe duhet të bëhen disa përmirësime për vitin 2013. Pasi të mblidhen të dhënat, ato verifikohen, të dhënat e munguara merren nga njësitë më të mëdha (+200 punonjës) ose imputohen. Kjo zgjat 2 muaj. Projekti duhet t'i ketë parasysh këto çështje në mënyrë që të gjenden mënyra për të përmirësuar më tej afatet kohore.

Pyetësi dhe metodat për vlerësimin duhet të shqyrtohen dhe rishikohen, nëse është e nevojshme.

Duhet të përgatitet një plan zhvillimor afatgjatë për të ardhmen.

Statistikat afatshkurta

Zhvillimi i tre indikatorëve kryesorë të statistikave afatshkurta duhet së pari të fokusohet në publikimin, bazuar në të dhënat ekzistuese, dhe pastaj në mbulueshmërinë dhe metodologjinë statistikore, si dhe në mospërputhjet midis situatës aktuale dhe legjislacionit të BE-së.

Aktivitetet, që duhet të ndërmerren si përgatitje për misionin:

Të gjithë raportet e kaluar të misionit mbi ASN-në mund të gjenden në www.dst.dk/kosovo

Aktivitetet e pritura janë:

- Seminar me pjesëmarrësit lidhur me të dhënat e ASN-së dhe statistikave afatshkurta, në kuadër të detyrave që dalin nga plani i punës. Azhurnimi i planit të punës.
- Rishikimi i pyetësorit, mostra, grumbullimi i të dhënave, cilësia e të dhënave, imputimi, kalkulimi i indeksit dhe publikimi.

Produkti i pritur:

- Raporti mbi misionin – sipas modelit të raportimit
- Plani i detajuar për aktivitetet e ardhshme në komponentin 3.2 në projektin e binjakëzimit

Programi, Gusht 2015

Dita	Vendi	Koha	Ngjarja
1	ASK	10:00	Hyrje
		10:00 – 16:00	Seminar: Rishikimi i të dhënave të ASN-së dhe statistikave afatshkurta
2	ASK	09:00-	Seminar: Rishikimi i të dhënave të ASN-së dhe statistikave afatshkurta
3	ASK	09:00-16:00	Seminar: Rishikimi i të dhënave të ASN-së dhe statistikave afatshkurta
4	ASK	09:00-16:00	Seminar: Rishikimi i të dhënave të ASN-së dhe statistikave afatshkurta
5	ASK	09:00-12:00	Seminar: Rishikim i të dhënave të ASN-së dhe statistikave afatshkurta Diskutimi i rekomandimeve
		13:00-16:00	Shkrimi i raportit Takimi me ekspertin, udhëheqësin e komponentit dhe RTA

Aneksi 3. Personat e takuar

ASK:

Z. Hysni Elshani, Shef i Sektorit
Z. Muhamet Kastrati, Menaxher i Databazës
Z. Luljeta Krasniqi, Zyrtare e Lartë për ASN
Z. Ismajl Sahiti, Shef i Divizionit
Znj. ValdeteNavakazi, Zyrtare e Lartë për STS
Z. Ibis

Ekipi i projektit:

Per Knudsen, RTA
Nora Zogaj, Asistente e RTA